

Pilgrimsfalk i centrala Uppsala

Pilgrimsfalk. Smaka på ordet. Visst känns det nästan mytiskt, lite hemlighetsfullt sådär? För inte allt för länge sedan var det också en första klassens raritet, en fågel som många drömde om att se, som var på väg mot utrotning i vårt land. Så blev det lyckligtvis inte, och numera kan man regelbundet se pilgrimsfalk i Uppland höst och vår när de är på väg till och från sina häckplatser. Men mer spännande för de flesta är att en pilgrimsfalk de senaste åren behagat övervintra i Uppsala och därmed gett många människor tillfälle att stifta bekantskap med denna makalösa rovfågel. Pilgrimsfalken är ju känd för sin enastående snabbhet och jaktteknik, där den stört dyker mot bytet i mycket hög hastighet. Vem hade trott för trettio år sedan att man skulle kunna uppleva en jagande pilgrimsfalk i centrala Uppsala?

Nog är det roligt med en pilgrimsfalk i stan, och falken har på köpet blivit lite av en kändis.

Pilgrimsfalk, *Falco peregrinus*, januari 2011.

FOTO: NINA JANELM

FÖRSTA GÅNGEN PILGRIMSFALKEN dök upp var för två vintrar sen, då en ungfågel kunde ses sitta på de stora kraftledningsstolparna vid Gnistarondellen. Övervintrande pilgrimsfalk är mycket ovanlig här, så många tog chansen att åka ut och se på den. Det gällde dock att se upp, för både tornfalk och fjällvråk satt ibland på pilgrimsfalkens plats och kunde lura den som inte kollade lite extra.

NÄSTA VINTER DÖK falken upp igen, men nu hade den flyttat sig lite. Visst satt den ibland på sin gamla plats vid Gnistarondellen, men oftare kunde man hitta den på de höga belysningsstolparna vid Studenternas, eller på lyftkranarna i Industristaden på andra sidan ån.

DENNA VINTER HAR falken flyttat in till stan ordentligt, då dess nya favoritplats verkar vara de utstickande djurhuvudena på det lilla tornet (tupptornet) på Domkyrkan. Mer centralt kan man knappast vara, och bättre utsikt kan man knappast ha heller! Sitter falken inte där är den oftast iväg och jagar någonstans, och den har setts lite varstans i Uppsala.

Det är inte så konstigt som man kan tro med en pilgrimsfalk i stan. Dess naturliga miljö är bland annat klippbranter och berg, och moderna hus liknar dessa formationer. Tänk bara på tamduvan som trivs så bra mitt i städer, den härstammar från klippduvan som har sina bon på klippavsatser. När det gäller pilgrimsfalk häckar den faktiskt i flera storstäder, bland annat London och New York.

Staden erbjuder ju gott om föda i form av bland annat duvor och kråkfåglar. Kanske får vi vår första häckande pilgrimsfalk i Uppsala snart? Det har i alla fall satts upp en holk på en silo borta vid hamnen... så nu gäller det bara för falken att hitta en partner och inse att Uppsala är en bra plats inte bara att övervintra på!

Med största sannolikhet är det alltså samma pilgrimsfalk som setts de senaste åren i Uppsala. Vi kan då med stor säkerhet säga att falken nu är i sitt fjärde kalenderår, eftersom den bar ungfågeldräkt första vintern. Könet är lite osäkrare, men det tycks luta åt att det är en hona då falken ser rätt stor ut. Inom rovfåglarnas släkte är honorna som bekant ofta betydligt större än hanarna.

Det är intressant att notera att falken är ringmärkt. Tyvärr är ringarna mycket svåra att läsa av, då fågeln kurar ihop sig när den sitter och döljer benen i fjädrarna. Om någon läsare lyckas se någon ring och läsa av den, eller bara se vilken färg den har, så är det intressant att få reda på det! Notera vilket ben ringen sitter på i sådana fall, fågeln är nämligen märkt med färgringar på båda tårerna.

Nog är det roligt med en pilgrimsfalk i stan, och falken har på köpet blivit lite av en kändis. Både radio och tv har haft inslag om falken, och kanske har en och annan flanör blivit lite mer intresserad av fåglar när de fått se den kraftfulla gestalten? Man kan ju hoppas i alla fall!

Vinterkruss

En koltrast kryssade sig själv i nysnön på vår altan, skriver Barbro Sjölin-Nilsson och bifogade denna bild.

